

venská strana ponúkla obidvom autorom pomoc (publikované materiály zo Slovenska, pripomienkovanie rukopisov), čo obaja autori privítali. Po predstavení týchto dvoch materiálov na workshope vystúpili s pripravenými hodnotiacimi a kritickými príspevkami vybraní experti. Tretí materiál, venovaný biologickej diverzite a trvalo udržateľným ekosystémom, predložil dr. Rob H. Jongman priamo na mieste. V diskusii sa prezentovali desaťminútovými vystúpeniami účastníci z rôznych krajín. Príspevky boli zamerané na riešenie ekosystémov, horské ekosystémy a všeobecné otázky trvalej udržateľnosti. Okrem toho boli pripravené postry, ktorými sa prezentovali najmä účastníci zo Slovenska. Vystúpili aj zástupcovia EC DG XII-SRD (Európskej komisie), ENRICH, EERO (Európskej organizácie pre výskum životného prostredia) a ECNC (Európskeho centra pre ochranu prírody).

Ukázalo sa, že dialóg medzi ekológmi a ekonómami sa môže uskutocňovať prostredníctvom environmentálnych funkcií ekosystémov, ktoré sa definujú na rovnakej báze, ako definujú ekologickí ekonómovia prírodný kapitál (úžitky a služby). Dosať sa však nezhodujú v triedení funkcií a problémové je aj ich hodnotenie a oceňovanie v monetárnych jednotkách. Pokusy zamieňať alebo stotožňovať trvalú udržateľnosť ekosystémov s koncepciou zdravia ekosystémov (ecosystem health) či kvality životného prostredia (environmental quality) sa stretli s kritickým postojom. Veľa pozornosti sa venovalo indikátorom trvalej udržateľnosti ekosystémov, najmä tzv. meňavkovému prístupu (amoeba approach), ktorý prezentoval dr. de Groot na príklade ekosystémov rieky Dunaj (slovenského úseku) a lesných ekosystémov Vysokých Tatier. Tento tzv. integrovaný indikátor trvalej udržateľnosti ekosystémov, ako sa zdá, vychádza z predstavy rovnováhy v prírode a je príliš statický. Pripomenuli sa aktivity aj iných vedeckých organizácií,

napr. SCOPE (Vedecký výbor pre problémy životného prostredia) má projekt trvalo udržateľnej biosféry (Sustainable Biosphere Project). Okrem toho sa diskutovalo aj o niektorých terminologických otázkach, napr. trvalo udržateľné ekosystémy versus trvalo udržateľné využívanie ekosystémov a pod. Na záver sa pripravil návrh na európsku výskumnú

agendu v oblasti trvalej udržateľnosti ekosystémov (vrátane tém projektov), ktorý sa predloží Európskej komisii so žiadosťou o podporu pri jej realizácii. Výsledky tohto projektu by sa mali premietnuť nielen do pripravovaných publikácií (správy a zborníka), ale aj do konkrétnych európskych výskumných aktivít.

Pavol Eliáš

Úcta k životu

*Ja som život, ktorý chce žiť,
uprostred života, ktorý chce žiť.*

Albert Schweitzer

Etika úcty k životu bola životnou filozofiou Alberta Schweitzera, jedného z posledných velikánov našej epochy (1875-1965). Pri príležitosti 30. výročia jeho úmrtia pripravila Katedra spoločenských vied Fakulty ekológie a environmentalistiky TU vo Zvolene spolu s Mestom Zvolene, Okresnou knižnicou a Akadémiou vzdelávania vo Zvolene sympóziu, nazvané **Úcta k životu - II. ročník Iniciatív záchrany nádeje pre život**. Konalo sa s finančným príspevom nadácie Open Society Fund 3.-4. mája 1995 už tradične v študovni Okresnej knižnice vo Zvolene. Toto podujatie nadviazalo nielen na I. ročník Iniciatív záchrany nádeje pre život (v septembri 1993 k nedožitým 90. narodeninám Konrada Lorenza), ale aj na vlnajšie Hľadania človeka (venované viacerým jubilujúcim mysliteľom).

Dobrá organizácia, príjemné prostredie a milá, takmer rodinná atmosféra, sú pre zvolenské filozofické sympóziá príznačné a prítiažlivé pre účastníkov. Aj na tomto sa ich zišiel hojný počet. Mnohí museli podstatne skrátiť svoje vystúpenia, aby sa vôbec zmestili do programu, v ktorom od-

znelo 35 referátov. A opäť, podobne ako na spomínaných predošlých sympóziách, stretli sa tu odborníci z rôznych oblastí: filozofie, ekológie a environmentalistiky, teológie, medicíny, biológie a ďalších, aby komunikovali na báze úcty k životu.

Dielo Alberta Schweitzera, ale predovšetkým jeho inšpirujúci životný príklad, boli východiskom mnohých (aj keď nie všetkých) úvah na tomto sympóziu. Program neprebíhal v sekciách - čo by sa predpokladalo, vzhľadom na veľký počet prihlásených referátov - takto však všetci dostali možnosť vypočuť si, a teda i osloviť, všetkých. V spoločnom dialógu hľadali vzájomné porozumenie a odpovede na otázky súvisiace s úctou k životu.

Zaslúžený ohlas vzbudilo vystúpenie PhDr. Teodora Münza, CSc. (FÚ SAV Bratislava) *Paradox Schweitzerovej úcty k životu*, doc. ThDr. Igora Kišša (EvBF UK Bratislava) *Úcta k životu v modernej teológii*, prof. RNDr. Milana Ružičku, DrSc. (ÚKE SAV Bratislava) *Žiť, živorit alebo prežiť*, PhDr. Emila Višňovského, CSc. (KVS BK SAV Bratislava) *Moc alebo*

láska? O dvoch protikladných princípoch života a uvažovanie PhDr. Petra Krchnáka, CSc. z hostiteľskej katedry na tému *Úcta k životu alebo o ľudskosti*. Zaujmal referát PhDr. Iva Rolného, CSc. (MZLU Brno) *Úcta k životu v postmoderní situácii*, Ing. Petra Randušku, CSc. (LF TU Zvolen) *Úcta k životu ako elementárny prejav ľudskosti*, doc. PhDr. Františka Mihinu, CSc. (FF UPJŠ Prešov) *Ekosofia a racionalita*, doc. PhDr. Ladislava Hohoša, CSc. (FF UK Baratislava) *Hľadanie novej ekonomickej a ekologickej paradigmy*, Ing. Gity Jančovej, CSc. (LF TU Zvolen) *Úcta k životu a ochrana životného prostredia*, PhDr. Márie Nemčekovej, CSc. (ÚO LF Martin) *Hierarchia v úcte k životu?*, PhDr. Jozefa Vysopala, CSc. (PF UPJŠ Prešov) *Albert Schweitzer a kultúra myslenia* i viaceré ďalšie. **Všetky prednesené referáty budú uverejnené v zborníku.**

Prednesené príspevky i diskusia o nich potvrdili naliehavú platnosť Schweitzerových slov: *"premyslieť v jednotlivostiach etiku lásky k všetkým tvorom: to je ťažká úloha, ktorá sa ukladá našej dobe"*. Je to nesmierne aktuálna výzva, jeden z kategorických imperatívov ľudstva na konci 20. storočia. Bez jej riešenia človek nemôže ľudsky zvládnuť nielen vlastné prežitie, ale ani také problémy, ako napr. interrupciu, eutanáziu, trest smrti, genetické inžinierstvo atď. Etika lásky a úcty k životu je apelom na svedomie každého z nás. Dr. Münz to vo svojom

príspevku sformuloval azda najvýstižnejšie zo všetkých: *"Albert Schweitzer nám vstúpil do svedomia a už nikdy sa ho nezbavíme. Zdvihol latku našej etickej náročnosti veľmi vysoko"*. Ale zároveň nám ukázal spôsob, ako sa dá (a má) žiť vo svete, ktorý je *"hrozný uprostred svojej nádhery, nezmyselný uprostred účelnosti, plný utrpenia uprostred blaženosti"* (A. Schweitzer), ako možno spojiť kladný vzťah k životu a svetu s úctou k životu. Etika úcty k životu bola pre Alberta Schweitza nielen náukou, nielen výzvou k rozhodnutiu, bola aktom rozhodnutia k činu. Bola jeho vlastným životom, ktorým raz a navždy dokázal prevahu etiky úcty k životu v ľudskej existencii.

A tento obdivuhodný človek, okrem toho, že bol teológ, filozof a lekár, bol aj vynikajúcim organistom, predovšetkým interpretom skladieb Johana Sebastiana Bacha. Pripomenul to husľový virtuóz Peter Michalica v úvodnom slove k večernému sprievodnému podujatiu - koncertu pre husle a organ v priestoroch zvolenského evanjelického kostola (na organe hral Ján Vladimír Michalko), prevažne z diel J. S. Bacha. Koncert bol krásnym vyvrcholením prvého dňa a umocnil celkovú duchovnú atmosféru sympózia.

Marta Ciranová

tra pracovísk (agentúr životného prostredia, vysokých škôl, vedeckých a výskumných pracovísk, laboratórií, výrobných a dopravných podnikov a pod.), čo svedčí o tom, že o problematiku ekotoxikológie je mimoriadny záujem. Mnohé akútne problémy vyžadujú naliehavé riešenie.

Na seminári odznel referát mapujúci súčasný stav v oblasti legislatívy ochrany životného prostredia a informácia o pripravovaných úpravách zákonov, ďalej o environmentálnej výchove a príprave jej budúcich učiteľov na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici, ďalší sa venoval možným prístupom k hodnoteniu zdravotného rizika vplyvom životného prostredia. Pozornosť sa venovala aj veterinárnej starostlivosti v oblasti ekotoxikológie, ekotoxikológii rizikových prvkov v lesných drevinách i ekotoxicite vybraných látok v životnom prostredí. Ďalej odzneli referáty o ekotoxikologickom hodnotení odpadov, o nebezpečných vlastnostiach odpadov, príspevky metodického charakteru a krátke vstupy pracovníkov z výrobných závodov o konkrétnych riešeniach problémov ochrany životného prostredia.

Účastníci seminára na záver navrhli, aby sa podobné podujatia konali v pravidelných intervaloch a vzhľadom na množstvo závažných a aktuálnych príspevkov, aby sa predĺžili na dva dni. Stretnutie na takejto úrovni vedie k veľmi potrebnej výmene skúseností, nadviazaniu užších kontaktov a spolupráce vedeckých a výskumných inštitúcií s výrobnými podnikmi.

Imrich Beseda

Ekotoxikologický deň

Pri príležitosti ENCY 1995 konal sa vo Zvolene 24. mája t. r. pod záštitou ministra životného prostredia SR Jozefa Zlochu II. seminár ekotoxikológie **Ekotoxikologický deň**. Pripravila ho Katedra kvality životného prostredia Fakulty ekológie a envi-

ronmentalistiky TU Zvolen v spolupráci so SAŽP a Univerzitou M. Bela v Banskej Bystrici, Štátnou veterinárnou správou Bratislava a Ústavom ekológie lesa SAV vo Zvolene.

Účastníci seminára, ako aj prednášatelia, pochádzali zo širokého spek-

Zborník možno získať na adrese:

Katedra kvalita životného prostredia
Fakulty ekológie a
environmentalistiky TU
Štúrova 2

960 53 Zvolen

(tel.: 0855/24686, 320313)